

Lausunto työryhmämietinnöstä hallituksen esityksestä hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamisesta

Aluehallitus 04.03.2025
110/00.04.00/2025

Valmistelija toimialajohtaja, konsernipalvelut Lasse Leppä, p. 050 599 9545
talousjohtaja Aija Suntioinen, p. 040 185 9985
lakiasiaainjohtaja Johanna Aalto, p. 050 434 6544

Selostus asiasta

Yleistä

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Keski-Suomen hyvinvointialueen lausuntoa työryhmämietinnöstä 11.3.2025 mennessä. Mietintö on luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta. Esityksen tausta on pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa, jonka kohdassa 6.2 todetaan, että hallitus tavoittelee keskipitkällä aikavälillä julkisista hankinnoista merkittävää kustannussäästöä turvatakseen laadukkaat palvelut.

Hallituksen esitysluonnoksessa hankintalakia ehdotetaan muutettavan muun muassa siten, että markkinakartoitusta ja hankinnan huolellista valmistelua edistetään. Lisäksi mikäli hankinnan ennakoitu arvonlisäveroton kokonaisarvo ylittää 10 miljoonaa euroa, tulee hankintayksikön tehdä markkinakartoitus tai arvioida hankinnan eri toteutusvaihtoehtoja osana hankinnan suunnittelua. Lakiin asetettaisiin lähtökohtainen velvoite kilpailutuksen uusimiseen, jos kilpailutuksessa on vain yksi tarjoaja, ja tästä voidaan poiketa vain erityisen painavasta syystä. Lisäksi hankintalakia muutettaisiin niin, että EU-kynnysarvon ylittävä hankinta voidaan olla jakamatta osiin vain erityisistä syistä ja mahdollistetaan ratkaisusta valittaminen.

Hallitusohjelman mukaisesti esityksessä rajoitettaisiin sidosyksiköiden käyttöä hankintojen toteuttamisessa asettamalla sidosyksikön omistukselle yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 prosenttia). Sidosyksikköä koskevaa 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimuksessa tulee huomioida emoyhtiö ja sen tytär- ja osakkuusyhtiöt.

Laki tulisi voimaan 1.1.2026 siirtymäsäännöksiin.

Lausuntoa on pyydetty koko mietinnöstä. Lausuntopalaute on kuvattu osaksi hallituksen esityksen valmisteluun kuuluvaa vaikutusarviointia. Hankintayksiköitä edustavia lausunnonantajia, kuten myös Keski-Suomen hyvinvointialue, on pyydetty lausumaan erityisesti mietinnön lakiehdotusten vaikutuksista hankintayksiköiden hallinnolliseen taakkaan, palvelujen järjestämistapoihin sekä käytännön hankintatoimeen. Vastauksia on pyydetty kaikilta vastaajaorganisaation toimialoilta, joissa tehdään hankintoja ja on pyydetty yksilöimään, koskevatko vaikutukset tiettyjä toimialoja vai koko organisaation hankintakenttää.

Hyvinvointialueen keskeisimmät huomiot työryhmämietinnöstä

Keski-Suomen hyvinvointialue suhtautuu esitettyihin muutoksiin kriittisesti.

Uudet lakiehdotukset supistavat hyvinvointialueen itsehallintoa, jos ehdotetulla tavalla rajoitetaan hyvinvointialueen mahdollisuutta päättää toimintonsa järjestämisestä sidosyksikkö- ja inhouse-hankintoja rajaamalla. Niiden osalta kategorinen 10 %:n minimiomistusvaatimus on ongelmallinen, koska inhouse-hankintoja tehdään eri toimialoilla, erilaisissa markkinatilanteissa ja olosuhteissa. Kategorinen vaatimus tulisi kokonaan poistaa tai vähintään siihen tulisi tehdä rajauksia. Inhouse-hankintoja on tehty erityisesti skaala- ja volyymietujen tavoittelemiseksi, jotka menetetään. Tämä aiheuttaa merkittäviä muutuskustannuksia, sekä muutoksesta aiheutuvia pysyviä lisäkustannuksia. Lisäksi minimiomistusvaatimus heikentää alueellisesti merkittäviä yhteistyömahdollisuuksia hyvinvointialueiden ja kuntien kesken ja on siirtymäajaltaan täysin riittämätön.

Lakiehdotus saattaa asettaa julkiset toimijat epäedulliseen asemaan suhteessa markkinoihin ja se lisää kustannusriskiä ainakin lyhyellä aikavälillä. Hankintaprosessiin esitettyjen muutosten sanamuodoissa on ilmauksia, jotka jäävät epätasemmiksi (mikä on "riittävästi perustella"), ja siten hankintayksikön itse tulkittavaksi. Hallitusohjelman ja lakiehdotuksen kirjauksien taustalla näyttäytyy erityisesti yritysten ja elinkeinoelämän näkökulma, jota tulisi tasapainottaa lakiehdotuksen useissa kohdissa.

Liitteenä on ehdotus hyvinvointialueen tarkemmaksi lausunnoksi. Lausunto on annettava lausuntopalvelun mukaisessa määrämuodossa kysymyksiin vastaamalla.

Talous

Lakiehdotukset toteutuessaan lisäävät hyvinvointialueen kustannuksia sekä investointeina että suorina menoina. Kustannusten lisääntymiseen voidaan varautua vain rajoitetusti.

Vaikutusten ennakoarviointi

Lakiehdotusten osalta todetaan niiden olevan monin osin hyvinvointialueen kannalta epäedullisia sekä taloudelliset että alueelliset vaikutukset. Lisäksi lakiehdotuksen kokonaisvaikutusten arviointi on ylipäättään kesken, joka vaikeuttaa asian arviointia.

Toimivalta

Hallintosäntö 17 §

Esittelijä	Hyvinvointialuejohtaja Tollet Jan
Päätösehdotus	Aluehallitus päättää antaa työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä olevan lausunnon.
Päätös	